

PERSONALIA

RNDr. Marta Dědečková (*24. 12. 1946)

Sedmdesáté narozeniny paní doktorky byly vhodnou příležitostí pro shrnutí její profesní dráhy. Vystudovala obor biologie – zeměpis na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Zpracovala diplomovou práci na téma „Floristické poměry povodí Svitavy v úseku Skalice nad Svitavou – Doubravice nad Svitavou“ pod vedením Marie Dvořákové. Po studiích začala pracovat v Geografickém ústavu Československé akademie věd. Na tomto pracovišti se zabývala především mapováním prvků přírodního prostředí, ale i sociálně ekonomické sféry České republiky. Byla členkou kolektivu, který prováděl sledování např. mechorostů na 20 monitorovacích plochách v Moravském krasu. Výzkum byl prováděn jednou za měsíc v letech 1990 až 1992. Výběr sběrů mechorostů z tohoto výzkumu je nyní uložen v herbáři Moravského zemského muzea (dále jako MZM). Věnovala se také studiu kumulace těžkých kovů v mechorostech (Dědečková 1992). Sledovala nárosty mechorostů v okolí umělého osvětlení v jeskyních Moravského krasu (tzv. lampenflóra). V letech 1991–1992 se podílela na průzkumu mechorostů v luhu u Dyjákovic. Úzce spolupracovala s RNDr. Ludmilou Vaněčkovou, rovněž pracovnící Geografického ústavu v Brně.

Osobně jsem Martu poprvé poznal na lesní správě vojenských lesů Plumlov ve Slavkově u Brna. Byl jsem tehdy student a paní doktorka, která vypisovala údaje z lesních hospodářských plánů v kanceláři mého otce, nemohla uniknout mé pozornosti. Pracovně jsme se poprvé setkali na slavnostním botanickém semináři uspořádaném na počest stého výročí narození Jindřicha Suzy a stopadesátého výročí narození Adolfa Oborného, který se konal v Třebíči v roce 1990.

Na botanickém oddělení MZM působila od roku 1993 do roku 2011 jako knihovnice. Zpracovávala např. fond knihovny Botanického ústavu ČSAV, který přešel po jeho zrušení koncem osmdesátých let dvacátého století do knihovny botanického oddělení MZM.

Paní Marta asistovala při vedení určovacích praktik mechorostů Valentinu Pospíšilovi na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 1990. V tomto roce se spolu se mnou podílela na vedení prvního praktika určování mechorostů na Lesnické fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně. V současné době nazýváme akce podobného zaměření „bryovíkendy“. Posledního mechařského víkendu se Marta zúčastnila v roce 2010.

Pod vedením Karla Sutorého prováděla spolu s Vladimírem Antonínem, Aloisem Vágnerem, Svatavou Kubešovou a mnou průzkumy na 17 lokalitách Dražanské, Hornosvratecké a Zábřežské vrchoviny. Na základě

průzkumů byly v letech 1996 až 2000 zpracovány posudky těchto chráněných území. Jejich přehled je uveden ve studii Kubešová et al. (2009).

V letech 2006 až 2009 se Marta podílela na sledování populací mechů děrozub pochybný, *Hilpertia Velenovského* (obr. 1), útlovláska bledá a štírovec dutolistý. V databázi Demus botanického oddělení MZM je uloženo 686 dokladů, které paní Marta sbírala buď sama, nebo s některým s kolegů.

Dovolte malou osobní vzpomínku. V dubnu roku 2008 jsme s Martou připravovali exkurzi k bryovíkendu v Chřibech. Vyšli jsme ze Strílek, minulí barokní strílecký hřbitov, pískovnu na okraji chřibských lesů a zamířili k stríleckému hradu. Rozhodli jsme se nevracet zpět stejnou cestou a zamířili jsme k samotě „Myslivna“ u silnice uprostřed chřibských lesů. Bohužel autobusy zde nezastavují, jak jsme posléze zjistili. Martě se záhy podařilo sehnat řidiče, který nás zavezl až do Bučovic. Opravdu zkušená a schopná asistentka. Mechorosty, které jsme nasbírali mj. na zbytcích hradeb stríleckého hradu, jsou zařazeny v herbáři Moravského zemského muzea a byly publikovány v rámci výsledků 17. jarního bryologicko-lichenologického setkání v Chřibech (Novotný et al. 2011).

Ivan Novotný

Obr. 1. Marta Dědečková (vlevo) a Renata Pohlová při monitorování populace *Hilpertia velenovskyyi* na lokalitě „Kohnova cihelna“ v Brně-Štýřicích, září 2006. Foto I. Novotný

Fig. 1. Marta Dědečková (left) and Renata Pohlová during the monitoring of the population of *Hilpertia velenovskyyi* at the site 'Kohnova cihelna' in Brno-Štýřice, southern Moravia, September 2006. Photo by I. Novotný

Bibliografie:

- Dědečková M. (1992): Současný stav výzkumu mechorostů Moravského krasu. – In: Anonymus, 5. bryologicko-lichenologické dny, Krkonoše '92 souhrny referátů, Bryonora 10: 6.
- Kamanová M. [Dědečková M.] (1978): K problému vegetace ve zpřístupněných jeskyních. – Speleologický věstník 78/10: 37–42.
- Kubešová S., Hradílek Z., Novotný I., Mudrová R., Dědečková M. & Plaček J. (2009): Mechorosty vybraných lokalit Dražanské, Hornosvratecké a Zábřežské vrchoviny. – Přírodovědné studie Muzea Prostějovska 10–11: 7–26.
- Kubešová S., Novotný I. & Dědečková M. (2009): *Scorpidium scorpioides*. – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, Praha & Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Brno.]
- Novotný I. & Dědečková M. (2006): *Hilpertia velenovskyyi*. – In: Kučera J. [ed.], Zajímavé bryofloristické nálezy, VIII., Bryonora 38: 51.
- Novotný I. & Dědečková M. (2006): Návrh metodiky pro mech děrozub pochybný *Trematodon ambiguus* (Hedw.) Hornsch. [Bryophyta, Dicranaceae]. – Ms. [Depon. in: Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Brno.]
- Novotný I. & Dědečková M. (2006): Návrh metodiky pro mech *Hilpertia velenovskyyi* (Schiffn.) R.H. Zander [Bryophyta, Pottiaceae]. – Ms. [Depon. in: Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Brno.]
- Novotný I. & Dědečková M. (2008): Návrh metodiky monitoringu pro mech útlovláska bledá *Ditrichum pallidum* (Hedw.) Hampe [Bryophyta, Dicranales]. – Ms. [Depon. in: Moravské zemské muzeum, botanické oddělení, Brno.]

LITERATURA

- Novotný I., Kubešová S., Doskočilová A., Hradílek Z., Koval Š., Marková I., Musil Z., Plášek V., Uhreková Šmelková D., Vicherová E. & Zmrhalová M. (2011): Mechorosty zaznamenané v průběhu 17. jarního bryologicko-lichenologického setkání v Chříbech. – Bryonora 47: 1–8.

Jubileum RNDr. Anny Lackovičovej, CSc. (*26. 7. 1949)

V lete sme oslávili životné jubileum našej milej kolegyne RNDr. Anny Lackovičovej, CSc. (*26. 7. 1949). V rámci „narodeninovej oktávy“ sme si príjemne posedeli v jej (a nie jej) rodnom meste – vo Svätom Jure. Rozprávali sme sa o všetkom možnom. Uvedomila som si, že to nebolo bilancovanie, ale rozhovor o prebiehajúcej práci, o projektoch, o terénnych výskumoch, o herbárových zbierkach, knižnici a podobne. Táto činnosť je pre Anku príznačná. Veľmi dobre ju vystihuje názov príspevku kolegov na stránkach Bryonory v roku 2009 – obzretie sa v plnej práci (Lisická & Liška 2009). Od septembra 2017 je emeritnou pracovníčkou Botanického ústavu Centra biológie rastlín a biodiverzity SAV. Počas svojej profesionálnej činnosti sa aktívne venovala celému spektru činností – od vedeckej práce, cez získavanie projektov, výchovu študentov a mladých vedeckých pracovníkov, rozvíjaniu domácej a medzinárodnej vedeckej spolupráce ako aj budovaniu vedeckej infraštruktúry pracoviska. Majstrovsky spájala myšlienky a nápady s existujúcimi príležitosťami

a zavádzala skúsenosti s dobrou praxou, s ktorou sa stretla pri návštevách kolegov v zahraničí. Kľúčovými slovami jej vedeckej práce by mohli byť najmä epifytické lišajníky, čistota ovzdušia, imisie, biomonitoring, bioindikátory, medené haldy, železiarne, Západné a Východné Karpaty. Významne prispela aj k poznaniu diverzity lišajníkov Slovenska. Vďaka syntetickým prácam, na ktorých sa významne podieľala, vieme v súčasnosti charakterizovať rás lichenobioty územia Slovenska, ale aj v kontexte Západných a Východných Karpát. Vieme, že je dôležité poukazovať na fyto geograficky významné prípadne vzácne či ohrozené druhy, prepájať ich s národnou legislatívou, a tak zvyšovať povedomie verejnosti o význame tejto skupiny živých organizmov v ekosystémoch, ktoré nás obklopujú. Anka bola aktívnou členkou Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV a Bryologicko-lichenologické sekcie České botanickej spoločnosti. Spolu so svojimi generačnými súputníkmi predstavuje dôležité ohnivko reťaze osobností, ktoré sa významne zaslúžili o existenciu a rozvoj lichenologického výskumu u nás. Som veľmi rada, že k Anke môžem kedykoľvek zájsť po dobrú radu prednesenú s náležitým nadhľadom. Vážim si, že som mohla s Ankou spolupracovať, sledovať, ako rozmýšľa, ako pracuje a vážim si výsledky tejto práce. Prajem jej veľa zdravia, radosti a potešenia v kruhu svojej rodiny, ale aj nás kolegov.

Anna Bérešová

Viac informácií a bibliografia:

- Guttová A. (2019): RNDr. Anna Lackovičová, CSc. jubiluje. – Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti 41: 254–257.
- Lisická E. & Liška J. (2009): RNDr. Anna Lackovičová, CSc. (26. 7. 1949) – obzretie sa v plnej práci. – Bryonora 43: 17–18.
- Pišút I. (2009): Životné jubileum RNDr. Anny Lackovičovej, CSc. – Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti 31: 116–125.